

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 332.228.1:658.4

DOI 10.32782/2523-4269-2025-91-48-53

Резуєв Євген Володимирович,аспірант кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5703-6495>

ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ КРЕДИТНИМИ УСТАНОВАМИ

Стаття присвячена огляду зарубіжного досвіду у сфері нагляду та контролю за небанківськими кредитними установами. Виокремлено три основні групи підходів до нагляду над небанківським сектором: секторальна модель, модель розподілу повноважень щодо нагляду за ринком та щодо пруденційного нагляду, модель концентрації всіх наглядових функцій в єдиному наглядовому органі. Розглянуто систему регулювання кожного представника групи та виокремлено особливості діяльності кредитних установ у кожній країні. Сформульовано висновок, що зарубіжний досвід нагляду та контролю за небанківськими кредитними установами є різноманітним, на що впливає багато факторів.

Ключові слова: зарубіжний досвід, нагляд, контроль, небанківські фінансові установи, кредитні установи.

Постановка проблеми. Сучасний стан світового фінансового ринку передбачає необхідність використання механізмів регулювання та посилення координації між національними регуляторами. Це обумовлено як зростанням стійкості фінансових інструментів, так і глобалізацією економіки, яка створює нові виклики для забезпечення стабільності ринків. Міжнародна фінансова система більшою мірою орієнтована на створення єдиних стандартів і підходів до регулювання та перегляду, що вимагає тісної співпраці між країнами та міжнародними організаціями. Серед ключових трендів можна виділити посилення ролі транснаціональних регуляторів, як-от Міжнародний валютний фонд (МВФ), Базельський комітет банківського нагляду, Рада фінансової стабільності. Вони формують рамкові стандарти, які країни-учасниці адаптують до своїх національних умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що зарубіжний досвід у сфері нагляду та контролю за небанківськими кредитними установами є предметом багатьох наукових праць. Так, Г. С. Буга [1] розглядає систему фінансового контролю за небанківськими фінансовими установами розвинених зарубіжних країн і вказує на те, що вона загалом однотипна, оскільки запроваджуються майже ідентичні принципи здійснення такого контролю та завдання, що стоять перед контролюючими органами. Натомість С. В. Леонов та М. Г. Олешук [2] концентрують увагу на

діяльності кредитних спілок та їхньому нагляду у світі та в Україні. В. М. Купрієнко [3] досліджує діяльність щодо запобігання порушенню порядку надання фінансових послуг у діяльності кредитних спілок країн романо-германської та англо-саксонської правової сім'ї, а також їх законодавчого врегулювання.

Проте низка сучасних правових досліджень не розглядає зарубіжний досвід комплексно, з урахуванням різних способів регулювання на ринку фінансових послуг.

Метою статті є аналіз зарубіжного досвіду нагляду та контролю за небанківськими кредитними установами, виділення його особливостей у країнах з різною моделлю організації нагляду та контролю за небанківськими установами.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація стає неминучим явищем для всіх сфер життя розвинених держав, і, звісно, це не може оминати Україну. У сучасних умовах інтеграція української економіки у світову фінансову систему є одним з ключових векторів розвитку. Це забезпечує гармонізацію нормативно-правової бази з міжнародними стандартами, посилення ролі регуляторів у забезпеченні прозорості ринків та дотримання принципів сталого розвитку. Для України особливий інтерес має впровадження підходів, які забезпечують баланс захисту прав споживачів і підтримки фінансової стабільності.

Інтеграція фінансового сектору визначає значущі тенденції, а уніфікація регуляторних підходів стає

необхідною у зв'язку з міжнародною взаємодією та безпосередньо впливає на розвиток небанківських фінансових установ. Укріплення міжнародних стандартів у наданні та споживанні фінансових послуг є важливим аспектом, що має великий вплив на формування та реалізацію стратегій керування активами. Натомість важливо визначити можливості та шляхи ефективної імплементації міжнародного досвіду у вітчизняну систему задля оптимізації стратегій та підвищення конкурентоспроможності національних небанківських фінансових установ на міжнародному ринку [4, с. 64].

Таким чином, пропонуємо розглянути систему регулювання небанківських фінансових установ у зарубіжних державах.

Передусім слід зауважити, що світова практика розподілу повноважень у сфері державного регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг вказує на те, що в іноземній практиці відсутні єдині підходи до його здійснення. Це пов'язано з особливостями функціонування національної фінансової системи кожної з країн, рівнем економічного розвитку, регулюванням економіки та іншими чинниками. Різні класифікації наявних у країнах способів організації державного регулювання і нагляду за діяльністю фінансових посередників можна узагальнити такими трьома моделями:

- секторальна, яка полягає в існуванні у країнах певних органів, що здійснюють нагляд за діяльністю окремих секторів: банківського, страхового ринку, ринку цінних паперів тощо (Греція, Іспанія, Італія, Люксембург, Кіпр, Литва, Португалія, Словенія, Франція);

- модель розподілу повноважень щодо нагляду за ринком та пруденційного нагляду, або функціонально орієнтована модель Twin Peaks (Австралія, Нідерланди);

- модель концентрації всіх наглядових функцій в єдиному наглядовому органі (Німеччина, Данія, Латвія, Кіпр, Фінляндія, Швеція, Швейцарія, Польща, Естонія, Бельгія, Румунія, Болгарія, Австрія тощо) [5, с. 293].

З вищеведеного можна констатувати, що нагляд і контроль за діяльністю небанківських кредитних установ здійснюють різні органи державної влади. Тим більше, що в країнах Заходу такі установи посідають особливе місце на фінансовому ринку, їх послугами користується значна частина населення. Так, зокрема, лідером за часткою населення, яке охоплене кредитним рухом, стала Франція – близько 90%. В Ірландії вона становить близько 70%, у США – 30%. І це не дивно, адже офіційно свою історію кредитні кооперативи (спілки) зазначених країн ведуть із середини XIX ст. [6, с. 337].

З огляду на єдність завдань контролюючих органів система фінансового контролю включає такі складові частини: орган головного ревізора-аудитора або контрольно-рахункова палата, що безпосередньо підзвітна парламенту чи президенту та здійснює загальний нагляд за використанням державних коштів, а в окремих випадках – і за їх надходженням у відповідні фінансові фонди; контрольні підрозділи у складі державних відомств, які відповідають за перевірку діяльності підпорядкованих установ і підпорядковуються як вищому органу державного фінансового контролю, так і відповідному міністерству чи відомству; податкові служби, що забезпечують контроль за наповненням бюджету та підзвітні уряду або Міністерству фінансів; а також недержавні контролюючі органи та служби внутрішнього контролю, які виконують аналогічні функції в межах своїх повноважень [1, с. 298].

Однією з провідних країн у сфері кредитної кооперації в Європі є Республіка Польща. Як

і в багатьох державах Східної Європи, її розвиток проходив два історичні етапи. Засновником польської кредитної кооперації вважається Францішек Стефчик, який у 1890 році заснував перший позичково-ощадний кооператив поблизу Кракова. Сучасна історія функціонування кредитної кооперації в Польщі налічує близько 20 років, або 16 років, якщо відраховувати від 1992 року, коли її розвиток набув системного та планового характеру.

У 1990 році за ініціативою профспілкового руху «Солідарність» та за підтримки Всесвітньої ради кредитних спілок (WOCCU) було засновано Фонд польських кредитних спілок. Уже в 1992 році він розпочав активне створення кредитних спілок по всій території Польщі. Важливим кроком у законодавчому врегулюванні цієї сфери стало ухвалення у 1995 році Закону «Про кооперативні ощадно-кредитні каси». Відповідно до цього Закону, каса визначається як кооператив громадян, основним завданням якого є акумулювання коштів виключно своїх членів, надання їм кредитів і позик, здійснення фінансових розрахунків за їхніми дорученнями, а також посередництво у страхових операціях [3, с. 257].

Одним з ключових чинників успішного функціонування кредитних спілок у Польщі є концентрація капіталу в межах Національної асоціації кредитних спілок, яка об'єднала всі спілки в єдину систему. Ця система включає стандартизований пакет послуг для всіх учасників, єдину брендову структуру, стабілізаційний фонд, систему страхування вкладів членів, а також внутрішній механізм регулювання діяльності кредитних спілок, що входять до асоціації [2, с. 22].

Пропонуємо звернути увагу на успішні приклади регулювання фінансових установ у різних країнах, що можуть слугувати орієнтиром для вдосконалення вітчизняної системи. Одним з найяскравіших зразків для наслідування є система Великої Британії.

Фінансовий контроль у цій країні має глибокі історичні корені. Ще у 1314 році тут було засновано посаду Генерального контролера державної казни. У 1866 році ця «служба» була перейменована на відомство Генерального контролера і ревізора. У 1983 році на базі зазначеної служби, відповідно до Закону про фінансовий контроль, було створено нині діюче Національне контрольно-ревізійне управління [7, с. 104].

У 1998 році у Великій Британії було розпочато масштабну реформу системи керування фінансовим ринком. Її основною метою стало створення єдиного регуляторного органу – Управління з фінансового регулювання та нагляду (Financial Services Authority, FSA), яке отримало повноваження щодо контролю та нагляду за всіма фінансовими, інвестиційними та банківськими установами, що здійснюють свою діяльність у країні [8].

Управління з фінансового регулювання та нагляду (FSA) було створено задля охоплення широкого спектра учасників фінансового ринку: від незалежних фінансових консультантів, що працюють у столичних ділових центрах, до великих міжнародних інвестиційних банків.

На першому етапі реформи, відповідно до Закону «Про Банк Англії» 1998 року, повноваження щодо банківського нагляду та регулювання були передані від Банку Англії до Управління з фінансового регулювання та нагляду (FSA). У 2000 році FSA також отримало функції нагляду за ринком цінних паперів. Одночасно з передачею цих повноважень між Банком Англії, Казначейством та FSA було підписано Меморандум про

взаєморозуміння [9], згідно з яким на FSA покладено відповідні наглядові функції (ст. 3):

- ліцензування і здійснення пруденційного нагляду за банками, страховими та інвестиційними компаніями, будівельними товариствами, кредитними спілками;
- нагляд за фінансовими ринками;
- консультування в цій сфері.

Банку Англії при цьому залишалися повноваження й відповідальність за підтримку фінансової стабільності загалом.

В Ірландії натомість готується реформа регуляторної системи, яка передбачає створення при Центральному банку Ірландії (Central Bank and Financial Services Authority of Ireland) Комісії, що виконуватиме функції єдиного інтегрованого регуляторного органу фінансового ринку. Водночас планується розширення дії стандартів банківського нагляду на кредитні спілки. Однак Ірландська ліга кредитних спілок (Irish League of Credit Unions) висловлює занепокоєння щодо можливого негативного впливу таких змін на розвиток кооперативного кредитування.

Задля створення регуляторних норм, що відповідали б специфіці діяльності кредитних спілок, Ліга запропонувала провести аналіз роботи найбільш репрезентативної групи цих установ. Лише на основі отриманих результатів планується розробка відповідної законодавчої та регуляторної системи.

Парламентський комітет з підприємництва, торгівлі та інвестицій Ірландії запропонував передати відповідальність за нагляд за кредитними спілками до органу регулювання та нагляду за фінансовим сектором Великої Британії, залишивши при цьому функцію реєстрації спілок за Департаментом підприємництва, торгівлі та інвестицій Ірландії. Такої ж позиції дотримується Казначейство Її Величності (Her Majesty's Treasury), яке рекомендує поширити на кредитні спілки дію Закону «Про фінансові послуги та ринки» [3, с. 256–257].

Слід звернути увагу на зрілу та дієву систему державного фінансового контролю, яка сформована у США. Система нагляду в Сполучених Штатах має доволі складну структуру, адже до спеціальних органів фінансового контролю можна віднести цілу низку установ: Міністерство фінансів (Казначейство), Головну контрольную службу, Адміністративно-бюджетне управління при Президентові, Бюджетну службу Конгресу, Службу генеральних інспекторів, головних працівників з фінансових питань. Небанківські фінансові інститути у США мають можливість мати статус федеральних (загальнонаціональних) організацій та організацій штатів.

Натомість нагляд за їх діяльністю здійснюють Федеральна резервна система та Федеральна корпорація страхування депозитів. Також безпосереднє регулювання діяльності федеральних кредитних спілок у країні здійснює спеціально утворений урядовий орган – Національна адміністрація кредитних спілок. Вона стежить за дотриманням кредитними спілками Федерального Закону про кредитні спілки, Закону про справедливую депозитну діяльність, Закону справедливого кредитування та інших законодавчих актів, які регулюють їхню діяльність [10, с. 50].

До переваг Національної адміністрації кредитних спілок як інституту регулювання можна віднести знання основ діяльності кредитних спілок, відстеження останніх змін в галузі регулювання, постійний взаємозв'язок з кредитними спілками, допомогу у здійсненні діяльності кредитних спілок, відповідальність перед громадою, підвищення довіри споживача [1, с. 308].

Яскравими представниками функціонально орієнтовної моделі Twin Peaks є Нідерланди. Так, з 2004 року Національний банк Нідерландів виконує широкий спектр функцій, спрямованих на забезпечення стабільності та ефективності фінансової системи країни. Зокрема, він здійснює нагляд за діяльністю банківських установ, страхових компаній, пенсійних фондів, а також контролює операції з цінними паперами. Крім цього, до його повноважень належать розроблення та реалізація монетарної політики, спрямованої на підтримку економічної стабільності, регулювання інфляції та сприяння економічному зростанню. Важливим аспектом діяльності банку є забезпечення безперебійного функціонування платіжних систем, що гарантує надійність та ефективність фінансових операцій.

Окремим органом, відповідальним за регулювання фінансового сектору, є Нідерландський орган фінансових ринків (Netherlands Authority for the Financial Markets – AFM), створений у 2002 році. Його основне завдання полягає у контролі за дотриманням фінансовими установами принципів прозорості та доброчесної поведінки під час надання послуг клієнтам. Зокрема, AFM забезпечує, щоб фінансові компанії надавали споживачам повну, достовірну та зрозумілу інформацію про свої послуги, мінімізуючи ризики введення в оману та фінансового шахрайства.

Завдяки взаємодії Національного банку Нідерландів та Нідерландського органу фінансових ринків забезпечується ефективне двоетапне регулювання фінансового сектору: Національний банк фокусується на макроекономічній стабільності та надійності фінансових установ, тоді як AFM спрямовує свою діяльність на захист прав споживачів, сприяючи підвищенню рівня довіри до фінансової системи країни. Така модель нагляду дає змогу комплексно регулювати фінансовий ринок, підтримуючи його стабільний розвиток та захищаючи інтереси всіх учасників [11].

Звернемо увагу також на країни, де наглядом та контролем за небанківськими кредитними установами опікується декілька органів. Наприклад у Бразилії органами регулювання та нагляду за фінансовими ринками є Центральний банк Бразилії, Комісія з цінних паперів (Securities Commission of Brazil), яка здійснює регулювання ринку капіталу та всіх його учасників (з 1976 року), а також Організація приватного страхування (Superintendence of Private Insurance), до складу якої входять:

- National Agency of Supplementary Health, що регулює здійснення страхування життя;
- Національна організація додаткових пенсій (National Superintendence of Complementary Pensions), що регулює діяльність приватних пенсійних фондів.

Якщо розглядати систему регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг Республіки Киргизстан, то її утворюють Національний банк Киргизької Республіки та Державна служба з регулювання та нагляду за фінансовим ринком Киргизької Республіки. Національний банк Киргизької Республіки був заснований у 1992 році, і одним з його основних завдань є регулювання та нагляд за діяльністю банків та фінансово-кредитних установ, таких як кредитні спілки, мікрофінансові організації та обмінні пункти. Державна служба з регулювання та нагляду за фінансовим ринком Киргизької Республіки була створена у 2009 році. Її головною метою є розвиток фінансового сектору через державне регулювання небанківського фінансового ринку, організацію аудиторської діяльності, системи бухгалтерського обліку

та фінансової звітності, а також здійснення нагляду за діяльністю суб'єктів, що перебувають під її контролем, зокрема учасників страхового ринку, ринку цінних паперів, аудиторських компаній, професійних організаторів лотерей та пенсійних фондів [11].

Вважаємо за потрібне зробити ремарку щодо повноважень центрального банку, адже у жодній європейській країні банк не наділено такими широкими повноваженнями, як у Франції та Україні.

Досліджуючи систему нагляду у Франції, ми виявили, що діяльність кредитних спілок у Франції також підпадає під регулювання Банку Франції. До того ж створено два консультативні органи: Національну раду з кредитної безпеки (Conseil national du credit et du titre), підпорядковану Уряду та Банку Франції, який вивчає нестабільні умови роботи банківської і фінансової системи, та Консультативний комітет (Le Comité consultatif du CNCT), що досліджує відносини між кредитними установами та їхніми клієнтами. Національний Банк Франції здійснює постійний моніторинг фінансового добробуту та ризиків вітчизняних кредитних установ і, відштовхуючись від цього, будує свою наглядову діяльність [10, с. 51].

Варто констатувати, що фінансовий контроль у системі НФУ у країнах світу організований по-різному. До основних позитивних характеристик міжнародного досвіду з фінансового контролю у таких установах, які слід враховувати Україні під час розбудови подібної системи, можна віднести:

- проведення оцінки ризиків як пруденційного фінансового контролю;
- тестування та перевірку на компетентність керуючих осіб НФУ;
- обов'язкову вимогу наявності у структурі НФУ внутрішніх аудиторів;
- взаємодію регулюючого (наглядового) органу з внутрішніми службами аудиту та окремими відповідальними особами (менеджери, аудитори) НФУ;
- наявність вимог щодо обов'язкового проведення незалежного аудиту діяльності та фінансового стану НФУ;

– проведення регулярних семінарів та тренінгів наглядовими органами для відповідальних посадових осіб НФУ;

– проведення постійного моніторингу фінансових операцій НФУ наглядовими органами або уповноваженими ним особами;

– наявність вимог щодо обов'язкового оприлюднення інформації про фінансовий стан НФУ в обумовлених законом періодичних виданнях [12, с. 195–196; 10, с. 44].

Висновки. Отже, зарубіжний досвід нагляду та контролю за небанківськими кредитними установами є різноманітним, на що впливає багато факторів. Наприклад, країни з різними правовими системами (наприклад, загальне право у Великій Британії та США порівняно з континентальним правом в Європі) мають різні підходи до регулювання та контролю за фінансовими установами. Також у країнах з розвиненими економіками нагляд за небанківськими кредитними установами зазвичай є частиною загальної політики забезпечення фінансової стабільності. Водночас у країнах, що розвиваються, може бути більший акцент на сприяння розвитку інклюзивного фінансування для населення.

Тобто під час імплементації зарубіжного досвіду у вітчизняну систему нагляду за небанківськими кредитними установами слід зважати на специфіку роботи конкретного механізму у інших країнах, враховуючи низку факторів. По-перше, особливості законодавства та регуляторних вимог в окремих країнах визначають рамки для нагляду та контролю. Для ефективної імплементації потрібно враховувати локальні правові традиції, принципи та стандарти, а також можливі правові перешкоди, що можуть виникнути під час адаптації зарубіжного досвіду.

По-друге, у різних країнах є певні рівні довіри до фінансових установ та державних органів нагляду. Успіх імплементації зарубіжного досвіду може залежати від соціально-культурних особливостей, зокрема готовності населення до співпраці з державними наглядовими органами.

Список використаних джерел

1. Буга Г. С. Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07; Донец. держ. ун-т внутр. справ. Кропивницький, 2022. 477 с.
2. Леонов С. В., Олещук М. Г. Діяльність кредитних спілок: світовий досвід та перспективи їх функціонування на вітчизняному ринку кредитних послуг. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*: зб. наук. праць / УАБС НБУ. Суми, 2014. Вип. 39. С. 117–126.
3. Купрієнко В. М. Зарубіжний досвід запобігання правопорушенням у сфері діяльності кредитних спілок. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2 (23). Т. 3. С. 255–260.
4. Рудой В. М. Посилення нагляду за небанківськими фінансовими установами в Україні. *Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри*: матеріали наук.-практ. круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 року). Суми, 2024. С. 64–68.
5. Перехрест Л. М., Черкашина К. Ф. Державне регулювання та нагляд за діяльністю фінансових посередників в Україні: проблеми формування та напрями трансформації. *Збірник наук. праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С. 289–303.
6. Шелестак Г. Т. Сутність і значення діяльності небанківських фінансових інститутів у розвитку фінансового посередництва в зарубіжних країнах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 22. С. 336–342.
7. Ткаченко С. М. Правовий статус вищих органів фінансового контролю Великобританії, Франції, Німеччини, Польщі. *Держава і право*. 2018. № 2. С. 103–111.
8. Тригуб О. В. Розвиток фінансового сектору Великої Британії в умовах Brexit: початок нової епохи. *Експертна платформа*. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0140.html.
9. The Memorandum of Understanding between HM Treasury, the Bank of England and the Financial Services Authority. URL: <https://ypfsresourcelibrary.blob.core.windows.net/fcic/YPFS/mou.pdf>.
10. Хомутенко А. В. Система фінансового контролю за діяльністю небанківських неприбуткових фінансових установ України: монографія. Одеса: Друк, 2009. 188 с.

11. Дзюнь О. Б. Світовий досвід створення мегарегулятора на ринку фінансових послуг. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2014. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_3_14.
12. Буга Г. С. Зарубіжний досвід організації фінансового контролю в системі небанківських фінансових установ. *Право і суспільство*. 2021. № 6. С. 195–201.

References

1. Buha, H. S. (2022). Administratyvno-pravovi zasady zabezpechennia bezpeky u sferi diialnosti nebankivskykh finansovykh ustanov v Ukraini [Administrative and legal principles of ensuring security in the field of non-bank financial institutions in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Donets. derzh. un-t vnutr. sprav. Kropyvnytskyi [in Ukrainian].
2. Lieonov, S. V., & Oleschuk, M. H. (2014). Diialnist kredytnykh spilok: svitovyi dosvid ta perspektyvy ikh funktsionuvannia na vitchyznianomu rynku kredytnykh posluh [Activity of credit unions: world experience and prospects of their functioning in the domestic market of credit services]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy: zb. nauk. prats / UABS NBU*. Sumy. Vyp. 39. S. 117–126 [in Ukrainian].
3. Kupriienko, V. M. (2018). Zarubizhnyi dosvid zapobihannia pravoporushenniam u sferi diialnosti kredytnykh spilok [Foreign experience in preventing offences in the field of credit unions]. *Prykarpatskyi iurydychnyi visnyk*. Vyp. 2 (23), T. 3. S. 255–260 [in Ukrainian].
4. Rudoi, V. M. (2024). Posylennia nahliadu za nebankivskymy finansovymy ustanovamy v Ukraini [Strengthening supervision over non-bank financial institutions in Ukraine]. *Pravove rehuliuвання finansovykh posluh: natsionalnyi, ievropeiskyi, hlobalizatsiyni vymiry: materialy nauk.-prakt. krugloho stolu*. S. 64–68 [in Ukrainian].
5. Perekhrest, L. M., & Cherkashyna, K. F. (2018). Derzhavne rehuliuвання ta nahliad za diialnistiu finansovykh poserednykiv v Ukraini: problemy formuvannia ta napriamy transformatsii [State regulation and supervision of financial intermediaries in Ukraine: problems of formation and directions of transformation]. *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy*, 2, 289–303 [in Ukrainian].
6. Shelestak, H. T. (2016). Sutnist i znachennia diialnosti nebankivskykh finansovykh instytutiv u rozvytku finansovoho poserednytstva v zarubizhnykh krainakh [The essence and importance of non-bank financial institutions in the development of financial intermediation in foreign countries]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 22, 336–342 [in Ukrainian].
7. Tkachenko, S. M. (2018). Pravovyi status vyschykh orhaniv finansovoho kontrolia Velykobrytanii, Frantsii, Nimechchyny, Polschi [Legal status of supreme audit institutions of Great Britain, France, Germany, Poland]. *Derzhava i parvo*, 2, 103–111 [in Ukrainian].
8. Tryhub, O. V. (2022). Rozvytok finansovoho sektoru Velykoi Brytanii v umovakh Brexit: pochatok novoi epokhy [Development of the UK financial sector in the context of Brexit: the beginning of a new era]. *Ekspertna platforma*. Retrieved from: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0140.html [in Ukrainian].
9. The Memorandum of Understanding between HM Treasury, the Bank of England and the Financial Services Authority. Retrieved from: <https://ypfsresourcelibrary.blob.core.windows.net/fcic/YPFS/mou.pdf> [in English].
10. Khomutenko, A. V. (2009). Systema finansovoho kontroliu za diialnistiu nebankivskykh neprybutkovykh finansovykh ustanov Ukrainy [System of financial control over the activities of non-bank non-profit financial institutions of Ukraine]: monohrafiia. Odesa: Druk [in Ukrainian].
11. Dziun, O. B. (2014). Svitovyi dosvid stvorennia meharehuliatora na rynku finansovykh posluh [World experience of creating a mega-regulator in the financial services market]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. № 3. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_3_14 [in Ukrainian].
12. Buha, H. S. (2021). Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii finansovoho kontroliu v systemi nebankivskykh finansovykh ustanov [Foreign experience in organising financial control in the system of non-bank financial institutions]. *Pravo i suspilstvo*. № 6. S. 195–201 [in Ukrainian].

Rezuiev Yevhen,

Postgraduate Student at the Department of Administrative Law Disciplines
of the Faculty No. 2

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5703-6495>

FOREIGN PRACTICE OF SUPERVISION AND CONTROL OVER NON-BANK CREDIT INSTITUTIONS

The article is devoted to the review of foreign experience in the field of supervision and control over non-bank credit institutions. As globalization is becoming an inevitable phenomenon for all spheres of life in developed countries, it certainly cannot avoid Ukraine. In today's environment, the integration of the Ukrainian economy into the global financial system is one of the key vectors of development, which implies the need to adapt to international standards and best practices in the regulation of financial markets. An important step in this integration is the modernization of the system of supervision and control over non-bank credit institutions.

First of all, it should be noted that the global practice of distributing powers in the field of state regulation and supervision of financial services markets shows that there are no uniform approaches to its implementation in foreign practice. Therefore, we distinguish three main groups of approaches to supervision of the non-banking sector: the sectoral

model, the model of distribution of powers for market and prudential supervision, and the model of concentration of all supervisory functions in a single supervisory authority.

The author examines the regulatory system of each member of the group and highlights the specifics of the activities of credit institutions in each country. Special attention is paid to the countries with developed financial markets, where the supervision of non-banking institutions is carried out on the basis of comprehensive and integrated approaches.

It is concluded that foreign experience in supervising and controlling non-bank credit institutions is diverse, which is influenced by many factors. For example, countries with different legal systems (e.g., common law in the UK and the US versus continental law in Europe) have different approaches to regulating and supervising financial institutions. In addition, when implementing foreign experience in the domestic system of supervision over non-bank credit institutions, the specifics of the operation of a particular mechanism in other countries should be taken into account, taking into account a number of factors.

Key words: *foreign experience, supervision, control, non-bank financial institutions, credit institutions.*

Надіслано до редколегії 16.04.2025